

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de voorzitters van de vaste commissies voor SZW, EZK, I&W, J&V, OCW, VWS, BiZa en LNV

Plaats en datum: Den Haag, 18 mei 2018
Betreft: Vragen van de V-100 bij de jaarverslagen over 2017
Ons kenmerk: 2018D29396

Geachte voorzitters,

Met deze brief informeert de vaste commissie voor Financiën u over de vragen van de V-100 bij de jaarverslagen over 2017 van uw ministeries. Deze vragen kunt u desgewenst betrekken bij de verdere behandeling van de verantwoordingsstukken.

Het beleid van de rijksoverheid raakt iedereen. De gevolgen worden vaak pas duidelijk wanneer het beleid in de praktijk komt, bijvoorbeeld bij scholen of bedrijven. Daarom heeft de Kamer op 18 mei 2018 een V-100 georganiseerd. De vaste commissie voor Financiën heeft honderd mensen uitgenodigd in de Kamer om te reflecteren op de jaarverslagen 2017 van uw ministeries. Aan het einde van de dag zijn de vragen van de V-100 aangeboden aan de Kamer.

De honderd deelnemers aan de V-100 zijn door ProDemos geselecteerd op basis van hun ervaring met de onderstaande twaalf beleidsthema's. Deze beleidsthema's zijn door uw commissies aangedragen (2017D38463).

1. Bereikbaarheid (I&W)
2. Verkeersveiligheid (J&V)
3. Integriteit en kwaliteit van het lokaal bestuur (BiZa)
4. Aansluiting van onderwijs op beroepen van de 21e eeuw (OCW)
5. Aantrekkelijkheid van het beroep van leraar (OCW)
6. Zekerheden in een flexibiliserende arbeidsmarkt / leven lang leren (OCW en SZW)
7. Kinderarmoede, armoede en schulden (SZW)
8. Integratie, inburgering en arbeidsmarktdiscriminatie (SZW)
9. Energietransitie (EZK)
10. Digitalisering (EZK)
11. Werkdruk in de zorg (VWS)
12. Natuurbeleid (LNV)

In de bijlage van deze brief vindt u de vragen van de V-100. Ik verwacht dat deze u zullen ondersteunen bij uw controle van de jaarverslagen over het jaar 2017.

Hoogachtend,

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Anne Mulder

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Weeber

Bijlage 1: Vragen van de V-100 bij de jaarverslagen over 2017

1. Bereikbaarheid (I&W)

Herkent de minister, gelet op haar dubbelrol als verantwoordelijke voor het systeem van ruimtelijke ordening en een robuust mobiliteitssysteem,¹ dat het succes van de aanpak op hoofdwegen leidt tot vergrote problemen in de steden?

Constaterende dat de minister in de verantwoording de kwaliteit van bereikbaarheid momenteel meet door acceptabele reistijd en in de toekomst door economisch verlies, kan de minister inzicht geven in de kwaliteit door middel van de indicatoren betrouwbaarheid, veiligheid en verblijfskwaliteit?

De minister beoogt door meer eenvoudige regelgeving bestuurlijke drukte te verminderen en meer ruimte te bieden aan regionaal maatwerk. In hoeverre wordt dit doel bereikt en waaruit blijkt dat?

2. Verkeersveiligheid (J&V)

Staanhoudingen

In zijn brief van 17 januari 2017 schrijft de minister dat de korpsleiding naar aanleiding van het dalende aantal staandhoudingen heeft besloten om verkeershandhaving als onderdeel van de reguliere handhavingstaak van de politie sterker neer te zetten en gericht te sturen op meer zichtbare handhaving, onder andere door middel van staandhoudingen.

Kan de minister toelichten in hoeverre de verkeershandhaving onderdeel was van de reguliere handhavingstaak van de politie? En in hoeverre is er gericht gestuurd op meer zichtbare handhaving, onder andere door middel van staandhoudingen? In hoeverre heeft dit bijgedragen aan de verkeersveiligheid? Kan de minister tevens toelichten in hoeverre het intensiveren van het aantal staandhoudingen bijdraagt aan het verhogen van de verkeersveiligheid?

Verkeersslachtoffers

In het jaarverslag 2017 van het ministerie van I&M staat dat de streefwaarde van 10.600 ernstig verkeersgewonden al jarenlang niet wordt gerealiseerd. Het aantal ernstige verkeersgewonden stagneert al jaren op een niveau dat het dubbele is van deze streefwaarde. Sinds 2014 is er bovendien een significante stijging in het aantal verkeersdoden. Verder is er in de begrotingstukken vermeld dat er in 2017 8,9% minder is begroot op verkeersveiligheid dan in 2016 en dat het budget voor de komende jaren nagenoeg gelijk blijft.

In haar brief van 12 december 2017, waarin de minister de Kamer informeert, wordt beaamd dat de doelstelling om het aantal verkeersslachtoffers te laten afnemen niet wordt behaald. De minister geeft hierin aan dat ook zij dit onacceptabel vindt en geeft aan dat dit vraagt om een nieuwe aanpak.

In de jaarstukken 2017 wordt aangehaald dat de toename van het aantal verkeersslachtoffers onder meer toe te schrijven valt aan de toename van het aantal fietsers en oudere verkeersdeelnemers. De formulering "onder meer" laat zien dat er nog andere oorzaken zijn, maar de jaarstukken maken niet duidelijk wat die overige oorzaken zijn. Kan de minister toelichten welke overige oorzaken van belang zijn bij de toename van het aantal verkeersslachtoffers?

De toename van het aantal fietsers en oudere verkeersdeelnemers was te voorzien. Kan de minister toelichten hoe het komt dat hierop in de afgelopen jaren blijkbaar niet of niet voldoende is geanticipeerd?

---

¹ Zie artikel 13, Ruimtelijke Ordening, en artikel 14, Wegen en Verkeersveiligheid, in het jaarverslag 2017.

Kan de minister een gedetailleerd overzicht geven van de oorzaken van het niet behalen van de doelstellingen ten aanzien van verkeersslachtoffers (minder dan 10.600 verkeersgewonden)?

Welke lessen trekt de minister uit de negatieve ontwikkelingen van de afgelopen jaren voor de toekomst en hoe denkt de minister met de nieuwe aanpak die zij voor ogen heeft in de komende twee jaar de beoogde streefwaarden toch te kunnen behalen? Kan de minister toelichten hoe de nieuwe aanpak zich verhoudt tot een min of meer gelijkblijvend budget voor verkeersveiligheid in de komende jaren?

Verkeersdoden

Het beleidsdoel om een daling in het aantal verkeersdoden te realiseren tot maximaal 500 in 2020 lijkt niet haalbaar. Wat zijn de oorzaken van de te geringe daling? In hoeverre is de minister in staat, gegeven haar verantwoordelijkheden (regisserende rol), het doel van maximaal 500 verkeersdoden in 2020 alsnog te realiseren?

3. Integriteit en kwaliteit van het lokaal bestuur (BiZa)

De Monitor Brede Welvaart laat een trend zien van een afname van de invloed van burgers op het openbaar bestuur. In het jaarverslag 2017 wordt ingegaan op het beleid om te zorgen voor voldoende kwalitatief goede politieke ambtsdragers en het verhogen van de aantrekkelijkheid van politieke ambten. Kwaliteit wordt mede bepaald door de mate waarin je bestaande patronen kunt doorbreken. Daarvoor is een goede afspiegeling nodig, in de zin dat de gehele lokale bevolking zich kan herkennen in het lokale bestuur. Kan de minister toelichten in hoeverre het belang van een goede afspiegeling onderdeel is van het beleid inzake de kwaliteit van het lokaal bestuur? Welke middelen worden ingezet om te komen tot gemeenteraden die voldoende representatief voor de lokale samenleving zijn? Is er ook aandacht voor diversiteit binnen de ambtelijke organisaties op lokaal niveau? Zo ja, hoe is dit in 2017 vormgegeven?

In de begroting 2017 staat dat het de rol is van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om de lokale democratie ruim baan te geven, samenwerking te creëren, na te gaan wat wel en wat niet werkt en blokkades zoals hinderende regels op te ruimen. In het jaarverslag 2017 staat dat de Agenda Lokale Democratie onder meer heeft bijgedragen aan het aanjagen en faciliteren van vernieuwing. Welke concrete resultaten heeft de Agenda Lokale Democratie tot nu toe opgeleverd?

Uit de begroting 2017 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties blijkt dat het Programma Veilige Publieke Taak is afgerond. Tegelijkertijd blijkt uit het jaarverslag 2017 dat ingezet wordt op weerbaar bestuur en de aanpak van ondermijning. Kan de minister toelichten op welke wijze de doelen van het Programma Veilige Publieke Taak terugkomen in het beleid in 2017? Welke concrete acties zijn voorts in 2017 ondernomen binnen het Netwerk weerbaar bestuur? Op welke wijze zijn burgemeesters ten slotte gefaciliteerd in hun taak op het gebied van integriteit in relatie tot raadsleden?

4. Aansluiting van onderwijs op beroepen van de 21e eeuw (OCW)

Op pagina 59 van het jaarverslag 2017 van het ministerie van OCW staat dat het doel van de subsidieregeling praktijkleren is om werkgevers te stimuleren tot het bieden van praktijkleerplaatsen en werkleerplaatsen aan leerlingen, studenten en onderzoekers. Hoe kan de minister verklaren dat er meer aanvragen zijn gedaan vanuit de beroepsbegeleidende leerweg? En heeft dit consequenties gehad voor de aanvragen uit het voortgezet onderwijs?

Het regionaal investeringsfonds heeft geleid tot een groot aantal publiek-private samenwerkingen. Kan de minister toelichten of en welke doelen er in deze samenwerking worden gesteld? Kan de minister toelichten welke concrete resultaten er voor de afgestudeerde studenten worden behaald in relatie tot de arbeidsmarkt?

In de tabel op pagina 55 wordt melding gemaakt van een onderbesteding van 2.119 miljoen euro op het regionaal investeringsfonds. Kan de minister toelichten waarom er sprake is van deze onderuitputting? Kan de minister toelichten waarom er weer 25 miljoen euro wordt geïnvesteerd in het regionaal investeringsfonds in 2018, ondanks deze onderuitputting in 2017?

Kan de minister aangeven waarom er gekozen is om in de indicatorentabel van het jaarverslag op pagina 40, onder het kopje 'Aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt verbeteren', geen differentiatie te maken in verschillende MBO-niveaus? Is de minister zich ervan bewust dat een differentiatie van de niveaus op het MBO invloed kan hebben op de hoge scores in de indicatorentabel en daarmee een ander beeld ontstaat en daarmee invloed kan hebben op een meer doelmatig beleid? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Hoe verklaart de minister het verschil tussen de geluiden uit het werkveld ('het is voor studenten Niveau 1 en 2 erg moeilijk om een baan te vinden die aansluit op de gevolgde studie'), die niet terug te zien zijn in de hoge waarderingscijfers (zie indicatortabel pagina 40)? Verwacht de minister deze hoge cijfers opnieuw terug te zien wanneer er wél wordt gedifferentieerd?

Is de minister bereid vervolgonderzoek te doen naar de aansluiting van MBO-niveau 2 op het werkveld?

Vindt de minister het wenselijk dat de Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) zichzelf controleert (pagina 8)?

Waar is het bedrag van 183 miljoen euro dat in het kader van de kwaliteitsafspraken is begroot voor het Investeringsbudget terug te vinden in het jaarverslag 2017? Is er inzicht in de effecten van de besteding van het Investeringsbudget?

Hoe verantwoorden MBO's zich over de kwaliteitsafspraken? Wat merken MBO-studenten van de kwaliteitsafspraken? Wanneer komt de handreiking voor de eindrapportage van de kwaliteitstoetsing van de MBO's?

5. Aantrekkelijkheid van het beroep van leraar (OCW)

Met het versterken van de instroom van leraren in het onderwijs zijn verschillende rijksmiddelen gemoeid. Kan de minister aangeven wat de cumulatieve omvang hiervan is? Hoe is het totaalbedrag voor dit doel tot stand gekomen en waar is dit op gebaseerd? In hoeverre is dit bedrag toereikend om de gewenste doelstellingen te kunnen realiseren?

Hoe zorgt de minister er voor dat de invoering van het professioneel statuut in de praktijk ook daadwerkelijk bijdraagt aan blijvende professionalisering, differentiatie en professionele ruimte van individuele leraren en de onderwijsorganisatie?

Op welke wijze en met welk resultaat heeft de minister de afgelopen periode bijgedragen aan een aantrekkelijk lerarenberoep? Wat verstaat u onder de aantrekkingskracht van het lerarenberoep en hoe meet u dit?

6. Zekerheden in een flexibiliserende arbeidsmarkt / leven lang leren (OCW en SZW)

In het jaarverslag 2017 van het ministerie van SZW (pagina 42) wordt uitleg gegeven over de scholingsvouchers als één van de instrumenten in het kader van leven lang leren, met als doel de baankansen van werkzoekenden te vergroten. Lopend onderzoek van UWV moet inzage geven in de besteding van de scholingsvouchers.

Op pagina 77 van het betreffende jaarverslag wordt aangegeven dat er sprake is van terugontvangsten. Kan de minister aangeven of dit impliceert dat er middelen onbenut zijn gebleven? Zo ja, wat is daar de reden voor? En is er dan met name sprake van onderbenutting in een bepaalde doelgroep? Welke doelgroep heeft wel en welke doelgroep heeft hier geen gebruik van gemaakt?

In de jaarverslagen van de ministeries van OCW en SZW valt op dat de genoemde initiatieven voor leven lang leren versnipperd zijn en niet duidelijk lijken samen te hangen. Kunnen de ministers toelichten hoe deze schijnbaar versnipperde aanpak kan bijdragen aan een doorbraak op het terrein van leven lang leren, waaraan gerefereerd wordt in het regeerakkoord op pagina 28?

Op welke manier denken de ministers een leven lang leren toegankelijk te maken voor de Nederlandse beroepsbevolking? Hoe zorgen de ministers dat een leven lang leren ook toegankelijk wordt voor de door u benoemde risicogroepen zzp'ers en flexwerkers, zoals benoemd in het jaarverslag 2017 van het ministerie van SZW op pagina 14?

Kan de minister toelichten wat de oorzaken zijn van de onderrealisatie van de pilot flexibilisering HBO (zie tabel 6.3 uit het jaarverslag 2017 van het ministerie van OCW, pagina 66)? Hoe kunnen deze oorzaken weggenomen worden?

In het jaarverslag 2017 van het ministerie van OCW staat niets vermeld over de pilot flexibilisering MBO. Kan de minister verduidelijken wat dit betekent voor de pilot flexibilisering MBO?

Verwacht de minister dat 20% als streefwaarde op de indicator 'percentage 25-64 jarigen dat deelneemt aan een leeractiviteit (Leven lang leren)' (zie onder andere pagina's 30 en 53 in het jaarverslag 2017 OCW) een voldoende bijdrage kan leveren om de te verwachten tekorten op de arbeidsmarkt op te kunnen lossen? Zo ja, kan de minister haar antwoord onderbouwen?

7. Kinderarmoede, armoede en schulden (SZW)

De kostendelersnorm

Uit de verantwoordingsstukken over 2017 lijkt de compensatieregeling voor ouderen met een kleine AOW te hebben bijgedragen aan het verminderen van armoede en het verkleinen van de armoedeval. In hoeverre ziet de minister het wenselijk en mogelijk om de compensatieregeling uit te breiden naar ouders met opgroeiende kinderen tot en met 27 jaar (kostendelersnorm)? Kan de minister zijn antwoord onderbouwen?

Integrale toepassing beleid en bekostiging

In hoeverre is de minister bereid voor alle beschikbare beleidsinstrumenten en regelingen voor alleenstaande ouders met opgroeiende kinderen en jongeren tot 27 jaar en ouderen vanaf 55 jaar in de bijstand een integrale voucher, waaronder de structurele vangnetsubsidie, beschikbaar te stellen? Hiermee kan een perspectief voor jongeren worden gerealiseerd en worden voorkomen dat er versnippering plaatsvindt. In hoeverre neemt u educatie en scholing mee in uw beleid en welke andere middelen zet u in tegen armoede?

Kinderen en armoede

In 2017 is er 100 miljoen euro beschikbaar gesteld om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen te ondersteunen. Van een artikel in Trouw d.d. 3 maart 2018 luidt de titel: " Gemeenten zien veel kinderen over het hoofd die niet op schoolreis gaan of niet hun verjaardag vieren, constateert Gaby van den Biggelaar, directeur van Stichting Leergeld." Op welke manier is het voorgenoemde geld bij deze kinderen terechtgekomen in 2017? Is dit geld bij de kinderen terecht gekomen die het nodig hebben? Op welke wijze kan de minister controleren of het geld goed besteed is? In hoeverre is de minister bereid deze middelen in de toekomst te oormerken?

Armoede uit taboe halen

Armoede is een taboeonderwerp. Dit geldt voor volwassenen, maar vooral ook voor kinderen op school. Armoede is zichtbaar in de klas en ook op het schoolplein. Dit vormt echter geen onderwerp in het jaarverslag. Hoe heeft de minister hier in 2017 landelijk aandacht aan gegeven? Op welke manier heeft de minister hier een verandering teweeg willen brengen?

Schuldsituatie

In hoeverre heeft het kabinet zich geïnformeerd over de uitvoering van beschermingsbewindvoering bij schuldregelingen door de gemeenten, bij onder meer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)?

In hoeverre heeft de overheid bij de besluitvorming over een breed wettelijk moratorium en de vereenvoudiging van de beslagvrije voet zich laten informeren door onder meer de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) en de Recofa? In hoeverre is verder rekening gehouden met de NVVK-gedragscode die bepalend is voor de huidige schuldhulpverlening?

In het kabinetsbesluit met betrekking tot het terugdringen van schulden en armoede wordt gesproken over de maximering van incassokosten, bijvoorbeeld door middel van een percentage van de schulden. In hoeverre heeft de overheid rekening gehouden met alle incasserende instanties zoals incassobureaus en gerechtsdeurwaarders?

8. Integratie, inburgering en arbeidsmarktdiscriminatie (SZW)

Gegeven het feit dat de werkloosheid van allochtonen met een niet-Westerse achtergrond (11,1%) bijna twee keer zo hoog is als allochtonen met een Westerse achtergrond (5,7%), ligt discriminatie als voorname oorzaak voor de hand. Ziet de minister dat ook zo? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat de minister doen om discriminatie tegen te gaan en het beeld van niet-Westerse allochtonen als werknemer te bevorderen?

Met het opleven van de economie kampen werkgevers steeds vaker met moeilijk vervulbare vacatures. Momenteel zijn er zeven beroepsgroepen waar volgens het UWV vacatures moeilijk te vervullen zijn, onder andere de techniek, zorg en ICT. Deze beroepsgroepen zijn toegankelijk vanaf MBO-niveau 3. Tegelijkertijd is het niet mogelijk voor Nieuwe Nederlanders om na een inburgeringscursus in te stromen op iets anders dan MBO-niveau 1. Wat gaat de minister doen om dit probleem aan te pakken in het belang van de Nederlandse economie en de integratie van Nieuwe Nederlanders?

9. Energietransitie (EZK)

De minister stelt in relatie tot de breed gedragen energietransitie bij huishoudens (paragraaf 5.2 van de beleidsagenda) dat: 'De energietransitie alleen slaagt als die breed gedragen wordt'. Kan de minister aangeven op welke manier daar invulling aan gegeven wordt? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat de regelingen voor de energietransitie terecht komen bij de gehele samenleving?

In de beleidsverantwoording is sprake van een verbeterd procesontwerp dat in praktijk wordt gebracht. Waaruit bestaat dit verbeterd procesontwerp? Met wie gaat de minister dit doen, hoe gaat dit eruit zien en wanneer is dit klaar? Kan de minister aangeven hoe de samenleving dit gaat merken?

Met betrekking tot de voortgang van de doelstellingen van het Energieakkoord, op pagina 61 van het jaarverslag, bestaat de algemene doelstelling 1,5% energiebesparing per jaar te behalen. Kan de minister aangeven of en hoe deze energiebesparing dit jaar behaald is?

Op pagina 63 van het jaarverslag, in de beleidsconclusies, staat dat Nationale Energie Verkenning (NEV) 2017 heeft berekend dat de 2020 doelstelling voor hernieuwbare energie niet wordt gehaald en de 2023 doelstelling wel wordt gehaald. Waarop baseert de minister de verwachting dat de hogere doelstelling voor 2023 wel gehaald gaat worden, aangezien hij de doelstelling voor 2020 niet gaat halen? Welke extra inzet wil de minister tussen 2020 en 2023 plegen om dit doel te behalen?

10. Digitalisering (EZK)

De op het departement behaalde resultaten ten aanzien van de regeringsdoelstelling Digitaal 2017 zijn volgens het jaarverslag het indienen van elektronische jaarrekeningen bij de Kamer van Koophandel (KvK), het tekenen van de intentieovereenkomst e-herkenning en een wijziging van aanbestedingswetgeving. Kan de minister aangeven in hoeverre dit zich verhoudt tot de breder geformuleerde digitale ambitie in Digitaal 2017 en zo nee, waarom niet?

Kan de minister aangeven waarom het onderwerp digitalisering ontbreekt in de Monitor Brede Welvaart 2018 en is de minister van mening dat dit in de volgende Monitor wel een integrale plaats zou moeten krijgen? Zo nee, waarom niet?

In hoofdstuk twee van de beleidsagenda geeft de minister aan dat digitale innovatie steeds meer sectoren en domeinen ingrijpend verandert. Als doelstelling geeft de minister aan "het scheppen van voorwaarden voor een goed functionerende economie en goed functionerende markt voor elektronische communicatie". In het jaarverslag 2017 wordt over een deel van de markten gerapporteerd over de resultaten van digitalisering, en dan op deelonderwerpen. Kan de minister zorgdragen voor een overkoepelende rapportage van digitaliseringsinspanningen in alle markten en domeinen en zo nee, welke bewindspersoon zou daar wel voor kunnen zorgen?

Gelet op de voorgaande vragen, is de minister van mening dat het onderwerp digitalisering 'chefsache' is en zo ja, hoe gaat hij dit operationaliseren? Zo nee, waarom niet?

11. Werkdruk in de zorg (VWS)

Uit het Onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn: Werknemersenquête 2017 blijkt dat 80% van de Verpleeg- Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT) medewerkers ervaart dat de werkdruk stijgt. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat het aantal openstaande vacatures in de zorg dit jaar met 80% is gestegen. Tot en met oktober 2017 zaten ziekenhuizen, verpleeghuizen en thuiszorginstellingen elke maand gemiddeld met een tekort van bijna 10.000 personeelsleden. In hoeverre verontrust dit feit de minister? Hoe komt het dat de problematiek van de werkdruk niet expliciet is opgenomen in de beleidsvoornemens?

In de tabel budgettaire gevolgen van beleid 2017, artikel 4, staat dat het budget ten dele niet gebruikt is in de hoofdcategorie opleidingen beroepenstructuur en arbeidsmarkt. Het gaat hierbij om:

- Stageplaatsen zorg/ Stagefonds: bijna 10 miljoen euro
- Opleiding tot verpleegkundig specialist/ physician assistant: ruim 14 miljoen euro
- Innovatie beroepen en opleidingen: bijna 7 miljoen euro

Dit is in totaal 31 miljoen euro, 19,2% van het oorspronkelijke budget. Voldoende kwalitatief goed personeel is een wezenlijke factor in het tegengaan van de werkdruk. Hoe kan het dat deze budgetten niet zijn gebruikt? Welke acties heeft de minister ondernomen om voldoende stagiaires, verpleegkundig specialisten en innovatie van beroepen en opleidingen te bewerkstelligen?

Welke acties heeft de minister ondernomen om te zorgen dat het geld voor opleidingen beroepenstructuur en arbeidsmarkt niet onbenut is gebleven? Wat is er met het overschot gebeurd?

In het jaarverslag geeft de minister aan dat hij via de agenda "2023 Aan het werk voor ouderen" de grote uitdagingen voor de arbeidsmarkt in de zorg wil aanpakken. Wat is er nu vanuit deze agenda in 2017 concreet gerealiseerd? Hoe wordt tot en met 2023 gemonitord?

In de begroting 2017 op pagina 78 stelt de minister dat versterkt wordt ingezet op vermindering van bureaucratie om te komen tot een betekenisvolle en merkbare vermindering van ervaren regeldruk, zodat er meer ruimte komt voor de professional. In het jaarverslag staat op pagina 15 genoteerd als resultaat dat verschillende partijen bestaande regels tegen het licht hebben gehouden. Onder andere de huisartsen ervaren daardoor minder regeldruk en administratieve lasten. Waarom is de fikse ambitie uit de begroting uitsluitend in twee korte zinnen beantwoord en

is er niet voor gekozen om per sector een opsomming te geven van betekenisvolle en merkbare vermindering van ervaren regeldruk? Kan de minister alsnog inzicht geven in de bereikte merkbaarheid voor de andere sectoren?

In de brief van de staatssecretaris uit mei 2017, waarnaar in het jaarverslag wordt verwezen, is te lezen dat bij de huisartsen met behulp van de merkbaarheidsscan bij 15 van de 19 maatregelen een vermindering van regeldruk zichtbaar is. Voor de overige sectoren geldt dat er geen metingen zijn gedaan om vermindering van regeldruk aan te tonen. Desondanks concludeert de staatssecretaris stellig dat er qua regeldruk belangrijke knelpunten zijn opgelost en er een omslag is bereikt. Waar is deze conclusie op gestoeld? Is het kabinet van mening dat daarmee de ambitie zoals gesteld in de begroting is bereikt?

De rol van de minister is, aldus beleidsartikel 4, de werking van het stelsel te bevorderen door partijen in staat te stellen hun rol te spelen en door belemmeringen weg te nemen die een goede werking van het stelsel in de weg staan. In de aangehaalde brief wordt geconcludeerd dat de merkbaarheid van afgenomen regeldruk start bij de professional en een goede relatie tussen partijen behoeft. In het kader van zijn rol om belemmeringen weg te nemen, hoe ziet de minister zijn taak dit proces te versnellen en alsnog de ambities uit 2017 te realiseren voor alle sectoren in de zorg?

12. Natuurbeleid (LNV)

Natuur in relatie tot economische ontwikkeling

Wat zijn de gevolgen van de overheveling van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en het Subsidiestelsel Natuur en Landschap naar de provincies voor de biodiversiteit, waaronder de weidevogels in Nederland? Wat voor instrumenten en maatregelen heeft de minister ingezet in de richting van de provincies in 2017, om de resultaten op het gebied van biodiversiteit te verbeteren en te monitoren?

Vragen naar aanleiding van beleid ten aanzien van stikstof en biodiversiteit

Hoe was in 2017 de relatie tussen:

- de impact van de mitigerende maatregelen uit de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS);
- de vrijgegeven ontwikkelingsruimte uit de PAS;
- de in het verleden verwachte daling van stikstofdepositie; en
- de daadwerkelijk gemeten stikstofdepositie in 2017?

Kan de minister deze relatie nader toelichten?

Is in 2017 het 'hand-aan-de-kraan-principe' toegepast, wanneer bleek dat de verwachte resultaten van de PAS-maatregelen in natuurterreinen niet behaald werden of wanneer de stikstofdepositie minder is gedaald dan verwacht? Zo ja, heeft dit consequenties gehad voor de afgegeven vergunningen en voor de ondernemers die deze vergunningen hebben aangevraagd en wat waren deze consequenties?

Welke maatregelen zijn er in natuurterreinen buiten Natura 2000-gebieden genomen om de negatieve effecten van stikstof op de veerkracht en biodiversiteit van deze natuurgebieden te mitigeren? In het geval geen maatregelen zijn genomen, waarom niet?

De PAS is ingericht voor het mogelijk maken van economische ontwikkeling in Nederland. Wordt de PAS vanaf 2019 in de begroting van het ministerie van EZK opgenomen? Zo nee, waarom niet?

Vragen naar aanleiding de inzet van de Nederlandse bossector in het energie- en klimaatbeleid
Wat zijn de kosten geweest van de inzet van de binnenlandse en de buitenlandse houtige biomassa uit de bossector voor het energie- en klimaatbeleid en welke CO₂-reductie heeft dat daadwerkelijk teweeg gebracht?

De oogst van houtige biomassa leidt binnen het grootste deel van de Nederlandse bossen tot verslechterde nutriëntenvoorziening. Hoe ziet de minister dit in relatie tot het streven naar een veerkrachtige natuur? Op welke andere wijze heeft de minister gewerkt aan de duurzame inzet van hout voor klimaatbeleid?

Hoe verhoudt de inzet van hout voor energie- en klimaatbeleid zich tot de geconstateerde daling van het oppervlakte bos in Nederland? Welke maatregelen neemt de minister om het oppervlakte bos in Nederland niet te laten afnemen?

Grote Rivieren

Het ministerie van LNV zorgt voor borging van het natuurbelang bij beheer en onderhoud van grote wateren. De zorg bestaat dat inkomsten, agrarisch natuurbeheer en waterveiligheid op rijksgronden prioriteit krijgen boven natuurbeheer. Hoe heeft de minister het natuurbelang en –beheer geborgd in de uiterwaarden van de grote rivieren? Hoe heeft de minister meer specifiek natuurbeheer en –onderhoud op rijksgronden in natuurgebieden geborgd?

Op welke wijze borgt de minister bij realisatie van Natura 2000-doelen in de Rijksnatuuropgave voor Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG)?

Is het inrichtingsbudget voldoende voor het realiseren van deze natuurdoelen?

Biodiversiteit

Het percentage 'niet-bedreigde soorten' dat de minister hanteert als indicator voor de achteruitgang van bedreigde soorten lijkt ons niet de juiste indicator. Deze indicator geeft geen goed beeld van de ontwikkeling van biodiversiteit. Uit onderzoek blijkt een sterke achteruitgang van algemene soorten; denk aan vogelsoorten als kievit en spreeuw. Hoe borgt en monitort de minister het staande houden van de achteruitgang van algemene soorten? Hoe verklaart de minister de achteruitgang van essentiële groepen, zoals uit recente onderzoeken is gebleken, zoals de achteruitgang van insecten, loopkevers en nachtvlinders? Is de minister bereid een betere indicator te hanteren, die een realistischer beeld geeft van de ontwikkeling van biodiversiteit, zowel voor algemene als bedreigde soorten?

Natuurinclusief handelen

Het ministerie van LNV heeft een focus op het stimuleren en faciliteren van innovatieve combinaties tussen natuur en maatschappelijke en economische activiteiten, met focus op inzet op natuurinclusieve landbouw en natuur in de stad. Hoe is dit gestimuleerd en gefaciliteerd? Welke concrete voorbeelden en/of resultaten zijn er behaald en wat is de verwachting voor de rest van de kabinetsperiode?

Hoe kan er meer aandacht komen voor het stimuleren van de jonge jeugd tot een natuurvriendelijke generatie (jong leren buitenspelen)?

Waarom is er vertraging van het programma van de Nationale Parken en hoe gaat het Rijk voor deze natuurparels regie ontwikkelen en de provincies ondersteunen?

Hoe kunnen natuurkapitaal en natuurcombinaties ontwikkeld worden als randvoorwaarde voor ondernemen en bedrijfsleven en kan een nationaal groen compensatiefonds worden opgezet (vervuiler betaalt)?